

Motion till riksdagen

1985/86:483

Rune Backlund m. fl. (c)

Ändring i utlänningslagen (1980:376) m. m.
(prop 1985/86:133)

I regeringens proposition 1985/86:133 föreslås långt gående förändringar i utlänningslagstiftningen. Sverige har en flyktingpolitik som bygger på att vi tillämpar den internationella flyktingkonventionen. Asylsökande måste få sin rätt prövad enligt de konventioner Sverige ratificerat.

De förslag som nu föreligger, angående förändringar i utlänningslagen, tyder på att avsikten tycks vara att förhindra vissa flyktinggrupper att nå Sveriges gränser. Genom de samtal svenska regeringen fört med DDR har flyktingströmmen den vägen avsevärt minskat. Det innebär dock att ett stort antal flyktingar förhindras nå Sveriges gräns och kan tolkas som en urholkning av utlänningslagens bestämmelse.

I det förslag till förändringar av utlänningslagen som nu föreligger kan man spåra ytterligare tendenser att försvåra för människor på flykt att nå vårt land. Vi anser att detta är ovärdigt ett så rikt land som Sverige med hänsyn till det stora behov som finns för flyktingar att finna ett asylland.

Omhändertagande av pass

I propositionen föreslås att en utlännings pass skall omhändertas när han eller hon ansöker om uppehållstillstånd i vårt land. Redan med nuvarande lagstiftning kan polismyndighet under vissa speciella förhållanden omhänderta en utlännings pass. Den utvidgning som föreslås innebär att detta förfaringssätt skall ske regelmässigt.

Vi är införstådda med att det finns situationer då det av utredningsskäl är motiverat med ett omhändertagande av passet. Men att utvidga detta till att gälla i stort sett samtliga fall är enligt vårt förmenande att gå för långt.

Passet är en identitetshandling och är naturligtvis av mycket stor betydelse för den som befinner sig på flykt. Föredragande statsråd påpekar också helt följdriktigt att den asylsökande kan känna oro inför att lämna ifrån sig sin identitetshandling/passet. Denna oro bör inte negligeras. Flyktsituationen är i sig mycket svår och om man då upplever en överdriven misstänksamhet och en hård myndighetskontroll genom att fråntas sin passhandling blir situationen än mer pressad. Denna situation kan på intet sätt jämföras med det överlämnande av pass som sker när en svensk medborgare söker visum till andra länder. Det överlämnandet kan närmast ses som en praktisk åtgärd och inte i syfte att behålla passhandlingen.

Vidare saknas i propositionen konkreta förslag gällande identitetshandling som polismyndighet skulle förse utlännings med i stället för det omhän-

dertagna passet. Förslaget verkar därför ej tillräckligt väl förberett.

Mot. 1985/86:483

Regelmässigt tas kopior av pass som uppvisas vid ansökningstillfället och dessa kopior kan av utredningsmyndigheten anses likvärdiga med passhandlingar. Att andra länders myndigheter ej godtar passkopior kan ej vara ett så starkt skäl att samtliga asylsökandes passhandlingar skall omhändertas. I stället bör förhandlingar inledas med de länder som inte godtar passkopior, så att det hindret övervinns.

Därför bör enligt vår uppfattning omhändertagande av pass ske med stor restriktivitet och endast i de fall då det är motiverat av utredningsskäl eller finns misstanke om brott.

Tagande av fingeravtryck och fotografi

I propositionen föreslås att polismyndighet får rätt att ta fingeravtryck och fotografi på varje utlänning som kommer till Sverige eller därefter, och som söker uppehållstillstånd.

Propositionens förslag är även på denna punkt långtgående. Enligt vår uppfattning bör det vara tillräckligt att man medelst fotografering vid gränsen eller vid ansökan hos polismyndighet upprättar en identitetshandling endast för den som saknar korrekt sådan.

Eftersom tagande av fingeravtryck i många länder är ett led i brottmålsproceduren kunde asylsökande uppfatta det som att de behandlas som kriminella av de svenska myndigheterna. Tagande av fingeravtryck uppfattas dessutom som integritetskränkande.

Därför bör som skäl för att ta fingeravtryck endast omfatta misstanke om brott eller då asylsökande använder sig av oriktig identitet eller kan misstänkas göra detta. Frågan om avsikten är att bygga upp ett register innehållande fingeravtryck och fotografi på samtliga utländska medborgare är ej tillräckligt belyst i propositionen. Det saknas uppgifter på hur detta register skall förvaras, hur länge foton och fingeravtryck skall finnas lagrade och över vilka som skall äga tillträde till ett sådant register.

Vi kan ej acceptera att man generellt skall fotografera och ta fingeravtryck av utlänningar som söker uppehållstillstånd i Sverige.

Transportörs skyldighet att medföra utlänning från Sverige

Den i propositionen föreslagna åtgärden att införa ett system som innebär ett ekonomiskt ansvar för transportföretagen om passagerare har ofullständiga handlingar medför orimliga konsekvenser. Det innebär att man indirekt ålägger transportföretagen att vara någon form av första sorteringsinstans över vilka som har möjlighet att ta sig till Sveriges gräns och där ansöka om uppehållstillstånd. En utvidgning får självfallet som följd att transportföretagen kommer att bli försiktigare och därmed öka kontrollen. Detta kan även innebära att flyktingar som av olika anledningar tvingas fly med hjälp av oriktiga eller ofullständiga handlingar hindras att ta sig till vårt land. Åtgärden kan därigenom innebära att man försvårar för dem som har det största behovet att fly från sitt land. Den roll detta skulle ge transportföretagen kan inte anses vara förenlig med andan i utlänningslagstiftningen eller talet

om en generös flyktingpolitik.

Mot. 1985/86:483

De åtgärder som vidtogs förra året med ökade möjligheter att ta hand om returbiljett borde kunna anses som fullt tillräckliga.

Propositionens förslag om en utvidgning av den nu gällande tidsgränsen bör därför avslås.

Hemställan

Med hänvisning till ovanstående yrkar vi

1. att riksdagen beslutar som sin mening ge regeringen till känna vad som anförts rörande stor restriktivitet vid omhändertagande av passhandlingar,
2. att riksdagen avslår förslaget i proposition 1985/86:133 rörande regelmässigt tagande av fingeravtryck,
3. att riksdagen beslutar som sin mening ge regeringen till känna vad som anförts om fotografering av asylsökande,
4. att riksdagen avslår förslaget i proposition 1985/86:133 rörande transportörs skyldighet att medföra utlännings från Sverige.

Stockholm den 7 april 1986

Rune Backlund (c)

Kersti Johansson (c)

Karin Israelsson (c)

Gunhild Bolander (c)